КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 26.11.2008
COM(2008) 800 окончателен

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ

Европейски план за икономическо възстановяване

Сега е моментът да действаме

Изправени пред най-трудните обстоятелства, европейските правителства и институции преживяват истинско изпитание. В такъв момент те трябва да проявят въображение, да демонстрират решимост и гъвкавост. Те трябва да докажат, че разбират потребностите на семействата и общностите в целия Европейски съюз, че са достойни да решат задачата и да намерят правилните решения в отговор на внезапния обрат в перспективите за растеж и нови работни места в Европа.

Европа ще бъде оценявана най-вече въз основа на резултатите. От встъпването си в длъжност настоящата Комисия постави акцента върху способността на Европейския съюз да постига резултати, които са от полза за гражданите. Тя насочи действията към области, които оказват въздействие върху европейските граждани във всяко кътче на ЕС. Комисията винаги прилага партньорския подход при работата си с ключовите фактори на всяко равнище. Тя ясно подчертава, че не счита дадена задача за изпълнена, докато резултатите не се усетят на място.

Настоящата икономическа криза предоставя още една възможност да се докаже, че Европа служи най-добре на своите граждани тогава, когато еталонът за свършена работа е конкретното действие. Именно Европа е в състояние да промени съществено ситуацията.

В трудни моменти се изкушаваме да се чувстваме безпомощни. Но Европа не е безпомощна. Правителствените механизми, инструментариумът на Европейския съюз и влиянието на интелигентната координация се съчетават в мощен капацитет за овладяване на тенденцията към задълбочаване на рецесията. Само Европа, която е готова да предприеме бързи, смели, амбициозни и целеви действия, е тази, която може да спре пропадането и да обърне посоката на течението. Или плуваме заедно, или потъваме.

Конкретният принос на Европейския съюз е неговото умение да помага на партньорите да работят заедно. Впрягането едновременно на усилията на държавите-членки и на Общността ще създаде мощен механизъм за промяна. Той ще разкрие пътища за използването на преимуществата на всяка част от Европа по най-добрия възможен начин. Ще ни позволи също и да формулираме ответни действия на глобално равнище срещу тази глобална криза.

Преди един месец Комисията поде инициативата да очертае как решително и координирано би могло да се отговори на икономическата криза. С удовлетворение наблюдавам как работейки, за да се справят със ситуацията в собствените си държави, националните правителства се вдъхновяват от общите принципи, съгласувани за действие на европейско равнище. Днес Комисията укрепва тази платформа за съвместно действие с план за ограничаване на мащаба на срива и за стимулиране на търсенето и възвръщане на доверието. Така ще бъдат спасени стотици хиляди работни места, а малки и големи предприятия ще продължат да работят в очакване на възстановяването на икономическия растеж.

Европейският план за икономическо възстановяване *се състои от два ключови стълба и от един основоположен принцип:*

- *Първият стълб предвижда мащабно „вливане“ на покупателната способност в икономиката с цел увеличаване на търсенето и укрепване на доверието. Като спешна мярка Комисията предлага държавите-членки и ЕС да се споразумеят за незабавно бюджетно стимулиране, в размер на 200 млрд. EUR (1,5 % от БВП), чиято цел е да се съживи търсенето при пълно спазване на Пакта за стабилност и растеж.*

- *Вторият стълб се основава на необходимостта от преки краткосрочни действия за укрепване на европейската конкурентоспособност в дългосрочен план. В плана е предвидена подробна програма, с която преките действия се насочват към т. нар. „интелигентни инвестиции“. „Интелигентни“ са тези инвестиции, които развиват уменията, които утре ще бъдат необходими за нови потребности, инвестициите в енергийна ефективност с цел създаване на работни места и пестене на енергия, инвестициите в чисти технологии с цел стимулиране на сектори като строителството и автомобилостроенето на пазарите на бъдещето с ниски въглеродни емисии, както и инвестициите в инфраструктура и взаимната свързаност за насърчаване на ефективността и иновациите.*

  Същевременно десетте действия за възстановяване, предвидени в плана, ще помогнат на държавите-членки да създадат подходящите социални и икономически механизми, за да отговорят на днешните предизвикателства: да разкрият нови възможности за финансиране на малките и средни предприятия, да намалят административната тежест и да стимулират инвестициите за модернизиране на инфраструктурата. Това ще подготви Европа за икономиката с ниски въглеродни емисии като конкурентоспособен участник.

- *Основоположни принципи на настоящия план са солидарността и социалната справедливост. В тези трудни времена действията ни трябва да са насочени към подпомагане на най-нуждаещите се. Да спомагат за съхраняването на работни места чрез мерки по отношение на социалноосигурителните задължения. Да влияят непосредствено върху дългосрочните перспективи за заетост на съкратените чрез Европейския фонд за приспособяване към глобализацията и чрез ускорено отпускане на средства от Европейския социален фонд. Да намалят разходите за енергия на уязвимите слоеве от населението чрез целенасочена енергийна ефективност. Да отговорят на потребностите на тези хора, които все още не могат да използват интернет като средство за комуникация.*

Убеден съм, че във време на криза се разкриват възможности за ускоряване на промените и за въвеждане на структурни реформи, които ще ни помогнат успешно да се впишем в глобализираната икономика на бъдещето. Това е голям шанс за Европа.

Предлага се подробен и амбициозен план за възстановяване. Колкото по-бързо го реализираме, толкова по-скоро ще окажем така необходимата днес помощ на европейските граждани.

Жозе Мануел Дурау Барозу

Брюксел, 26 ноември 2008 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Глобалната финансова криза се отрази тежко на ЕС. Свитото кредитиране, резките спадове в цените на недвижимите имоти и сривът на борсовите пазари подкопават потребителското доверие, потреблението и инвестициите. Домакинствата са подложени на осезаем натиск. Броят на поръчките на предприятията спада. В секторите, които зависят от потребителски кредити – като например жилищното строителство и автомобилната индустрия – станахме свидетели на истински колапс на пазарите.

Последните прогнози очертават картина на вял растеж, близък до нулата, и риск от свиване на икономиката на ЕС през 2009 г. с увеличаване на безработицата с около 2,7 милиона души през следващите две години, ако не се предприемат корективни действия. В седмиците след публикуването на тези прогнози икономическото състояние се влоши още повече:

– състоянието на финансовия пазар все още е крехко и се очаква условията да останат рестриктивни по-дълго от предвиденото;

– доверието между домакинствата и компаниите спадна в много по-голяма степен отколкото се очакваше;

– икономическият застой достигна и възникващите икономики, което оказва отрицателно въздействие върху европейския износ.

Еврозоната и няколко държави-членки вече са в рецесия. Съществува риск от по-нататъшно влошаване на ситуацията, а именно от отлагане на инвестиции и покупки от потребители, което ще задвижи порочен кръг от спадащо търсене, ограничени бизнес планове, намаляване на иновациите и съкращаване на работни места. Това може да тласне ЕС към дълбока и по-продължителна рецесия, като през следващата година икономиката се свие още повече, а безработицата може да нарасне с няколко милиона души.

Трябва да се предприемат бързи и решителни действия, за да се спре спускането по тази низходяща спирала. Европа трябва да използва целия наличен инструментариум. Това означава държавите-членки и Съюзът да работят заедно, като се координират в рамките на Европа и като дават своя принос към една по-мащабна глобална реакция. В отговор на финансовата криза ЕС гарантира съгласуваността на действията на равнище Съюз и на национално равнище. Това бе успешен начин за внасяне на стабилност в момент на непосредствена опасност. Сега държавите-членки на ЕС следва отново да се възползват от предимствата на ЕС, а именно ефективната координация и надеждните рамки на Пакта за стабилност и растеж и Лисабонската стратегия, както и от предимствата на мащаба, които еврото и най-големият единен пазар в света създават. Взаимодействието между националните мерки и тези на равнище ЕС може да помогне на всички държави-членки да устоят на тази най-тежка глобална икономическа буря и да излязат по-силни от кризата.

Еврото, по-специално, се доказа като неоценимо преимущество за икономиките на ЕС и като основен елемент на стабилност. Подкрепено от авторитетната и независима Европейска централна банка, еврото предоставя защита от дестабилизиращи колебания на валутния курс, които иначе биха усложнили извънредно националните ответни мерки срещу кризата.

Преди един месец Комисията пое инициативата да очертае плановете си за справяне с финансовата криза, като се заеме с трудностите, имащи по-широки икономически измерения, и като превърне Европа в ключов фактор в ответните действия на глобално равнище срещу финансовата криза[1]. В началото на ноември държавните и правителствените ръководители от ЕС постигнаха съгласие, че са необходими координирани ответни мерки и приканиха Комисията да внесе предложения, които да се обсъдят на срещата им през декември.

[1] Съобщение от 29 октомври – COM(2008) 706.

Европейски план за икономическо възстановяване

Настоящият **Европейски план за икономическо възстановяване** е отговорът на Комисията на създалата се икономическа ситуация. Предвид мащаба на кризата, пред която сме изправени, ЕС се нуждае от координиран подход, който да е едновременно както достатъчно значим, така и достатъчно амбициозен, за да възстанови доверието на потребителите и на предприятията. Необходимо е да се съчетаят всички налични политически лостове на равнище ЕС и на национално ниво. Повечето от механизмите на икономическата политика, и по-специално тези, които могат да стимулират потребителското търсене в краткосрочен план, са в ръцете на държавите-членки. Държавите-членки имат твърде различни отправни точки по отношение на фискалните възможности за маневриране. Но това придава още по-голямо значение на ефективната координация.

На всички държави-членки ще им се наложи да предприемат действия срещу кризата. При умела координация усилията на национално равнище могат да се насочат успоредно към постигането на различни цели. В краткосрочен план те могат да смекчат удара на рецесията. Но те могат също да насърчат и структурните реформи, необходими на ЕС, за да излезе по-силен от кризата, без да подкопават дългосрочната фискална устойчивост. Поради тази причина, планът за възстановяване поставя особен акцент върху иновациите и увеличаването на инвестициите в екологични технологии в ЕС. Подходът на равнище ЕС може да изиграе ролята на катализатор на подобно „интелигентно действие“, като съчетае политиките и средствата на ЕС така, че да се помогне на държавите-членки да поддържат или да дадат приоритет на тези инвестиции, които ще създадат работни места, ще насърчат търсенето и ще укрепят капацитета на Европа да се възползва от глобализацията.

Стратегическите цели на плана за възстановяване са:

– бързо стимулиране на търсенето и засилване на доверието на потребителите;

– намаляване на „човешката цена“ на икономическия срив и на неговото въздействие върху най-уязвимите социални слоеве. Кризата вече нанася или ще нанесе удар върху много работници и техните семейства. Трябва да се предприемат действия, за да се овладее загубата на работни места, а на вече загубилите работата си да се окаже съдействие за бързо завръщане на пазара на труда, за да не се изравят пред дългосрочна безработица.

– да помогне на Европа да се подготви, за да може да се възползва, когато растежът се възстанови, така че европейската икономика да отговаря на изискванията за конкурентоспособност и на потребностите на бъдещето, така както са очертани в Лисабонската стратегия за растеж и работни места. Това означава подкрепа за иновациите и изграждане на икономика на знанието;

– да ускори прехода към икономика с ниски въглеродни емисии. Това ще постави Европа в добра позиция да прилага стратегията си за ограничаване на изменението на климата и за насърчаване на енергийната сигурност – стратегия, която ще стимулира новите технологии, ще създаде нови работни места за т. нар. специалисти със „зелени якички“, ще разкрие нови възможности на бързо разрастващите се

световни пазари, ще обуздае сметките за енергия на гражданите и на предприятията и ще намали зависимостта на енергийния сектор в Европа от внос.

Като си поставя тези цели, Европейският план за икономическо възстановяване се стреми:

– чрез координирани действия да използва синергичния ефект и да предотврати отрицателните косвени въздействия;

– да приведе в действие всички политически лостове, фискални политики, структурни реформи и реформи на финансовия пазар, както и външнополитически мерки;

– да осигури пълна съгласуваност между непосредствените действия и средносрочните и дългосрочните цели на ЕС;

– като отчита глобалния характер на проблема, да формулира приноса на ЕС към международните ответни мерки.

Настоящият Европейски план за икономическо възстановяване предлага антицикличен макроикономически отговор на кризата под формата на пакет от амбициозни мерки за подпомагане на реалната икономика. Целта е да се избегне дълбока рецесия. Планът се основава на Пакта за стабилност и растеж и на Лисабонската стратегия за растеж и заетост. Той се състои от:

- незабавно бюджетно стимулиране на стойност 200 млрд. EUR (1,5 % от БВП на ЕС), състоящо се от бюджетна експанзия от страна на държавите-членки в размер на 170 млрд. EUR (1,2 % от БВП на ЕС) и от финансиране от страна на ЕС в подкрепа на незабавни действия от порядъка на 30 млрд. EUR (около 0,3 % от БВП на ЕС), както и от

- редица приоритетни действия, основани на Лисабонската стратегия и същевременно имащи за цел да адаптират нашите икономики към дългосрочните предизвикателства. С тях ще бъдат продължени структурните реформи, насочени към увеличаване на потенциалния растеж.

2. ПОДКРЕПА ЗА РЕАЛНАТА ИКОНОМИКА И НАСЪРЧАВАНЕ НА ДОВЕРИЕТО

Тъй като икономиките на всички държави-членки са до голяма степен интегрирани в рамките на единен пазар и редица общи политики, всеки отговор трябва да съчетава парични и кредитни аспекти, бюджетна политика и действия по Лисабонската стратегия за растеж и работни места.

2.1. Парични и кредитни условия

2.1.1. Ролята на Европейската централна банка и на други централни банки

В сегашната ситуация паричната политика играе ключова роля. С оглед на очакванията за намаляване на инфлацията в средносрочен план Европейската централна банка (ЕЦБ) вече намали лихвените проценти за еврозоната заедно с други централни банки в ЕС. ЕЦБ обяви, че има възможност за по-нататъшно намаляване. ЕЦБ вече доказа

важната си роля за стабилизиране на пазарите посредством отпускане на заеми на банки и принос за наличността на ликвидни средства.

2.1.2. Ролята на банките

Нестабилността на финансовите пазари е основната причина за проблемите в реалната икономика. Наличието на надежден и ефикасен финансов сектор е предпоставка за здрава и развиваща се икономика. Следователно стабилизирането на банковата система е първата крачка към овладяването на спада и насърчаването на бързо и устойчиво възстановяване. ЕС трябва да поддържа този общ стремеж за възстановяване на стабилността и доверието във все още крехкия финансов сектор и да създаде условия за устойчиво икономическо възстановяване. Кризата показа рисковете в сегашното управление на финансовите пазари — рискове, които в момент на сериозни смущения станаха или биха могли да станат реални и системни. През идните месеци темпото на реформи ще се запази, за да се възстанови стабилността и да се защитят интересите на европейските граждани и предприятия.

Сега обаче е от жизненоважно значение банките отново да започнат да изпълняват обичайната си роля, а именно да предоставят ликвидни средства и да подкрепят инвестициите в реалната икономика. Държавите-членки трябва да използват крупната финансова подкрепа, предоставена на банковия сектор, за да насърчат възстановяването на обичайните дейности по отпускане на заеми и да гарантират, че получателите на заеми се възползват от намаляването на основния лихвен процент. Комисията ще продължи да следи ефекта от мерките, взети в подкрепа на банковия сектор, върху икономиката и конкуренцията.

2.1.3. Ролята на Европейската инвестиционна банка и на Европейската банка за възстановяване и развитие

Предвид настоящата криза от групата на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) се изисква категорична намеса. ЕИБ ще увеличи годишния размер на интервенциите си в ЕС с около 15 млрд. EUR за следващите две години. Тази по-голяма активност ще бъде под формата на заеми, капитал, гаранции и финансиране при споделяне на риска, в резултат на което ще бъдат направени допълнителни инвестиции от частни източници, които ще имат положителен ефект. Като цяло предложеният от ЕИБ пакет ще помогне за мобилизирането на допълнителни частни ресурси в подкрепа на допълнителни инвестиции през следващите две години. За да позволят на ЕИБ да увеличи дейностите си по финансиране, държавите-членки трябва преди края на годината да вземат решение за включване на резервите на ЕИБ към капиталовата база с цел увеличаването ѝ до 60 млрд. EUR, което ще бъде много ясен политически сигнал за пазарите и ще увеличи значително способността на банката да отпуска заеми. Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) също се очаква да увеличи с 500 млн. EUR годишно сегашното си равнище на финансиране в новите държави-членки.

2.2. Бюджетна политика

Възстановяването на доверието ще зависи от способността на Европа да стимулира търсенето, като използва бюджетната политика в рамките на гъвкавостта, която предлага ревизираният Пакт за стабилност и растеж. При сегашните обстоятелства ролята на бюджетната политика е още по-важна за стабилизиране на икономиките и поддържане на търсенето.

Европа може да се справи с очакваната тенденция на спад в търсенето и с неблагоприятния вторичен ефект от този спад върху инвестициите и заетостта единствено с помощта на значителен пакет от стимули. Следователно Комисията предлага държавите-членки да се договорят за координиран пакет от бюджетни стимули, които трябва да бъдат навременни, целеви, за определен период от време и да се приложат незабавно.

В контекста на националните бюджети за 2009 г., това координирано бюджетно стимулиране следва да бъде в размер на 170 млрд. EUR, което представлява 1,2% от БВП на Съюза, за да окаже съществен положителен и бърз ефект върху европейската икономиката и върху заетостта, в допълнение към въздействието на автоматичните стабилизатори. Разходи и/или намаления в данъчното облагане, включени в бюджетното стимулиране, следва да бъдат съвместими с гъвкавостта, предлагана от Пакта за стабилност и растеж, и да задълбочават структурните реформи по Лисабонската стратегия. Това бюджетно стимулиране трябва да бъде за определен период от време. Държавите-членки трябва да се ангажират, че ще постигнат обрат във влошаващото се състояние на бюджетите си и ще се върнат към заложените в средносрочните цели показатели.

За постигането на максимален ефект бюджетният стимул следва да взема под внимание изходната позиция на всяка държава-членка. Ясно е, че не всички държави-членки са в една и съща позиция. Тези, които се възползваха от благоприятните моменти, за да постигнат по-голяма устойчивост на публичните финанси и да подобрят конкурентните си позиции, сега имат по-голяма свобода на действие. За тези държави-членки, особено извън еврозоната, които имат значителни външни и вътрешни дисбаланси, бюджетната политика следва да бъде насочена основно към коригирането на тези дисбаланси.

Това бюджетно стимулиране трябва да бъде добре проектирано и да се основава на следните принципи:

(1) То следва да бъде навременно, целево и координирано

Националните пакети с бюджетни стимули следва:

– да бъдат *навременни*, така че бързо да подкрепят икономическа дейност в период на слабо търсене, тъй като закъсненията могат да означават, че фискалният стимул идва едва когато възстановяването вече е започнало;

– да бъдат за *определен период от време*, за да се избегне трайно влошаване на бюджетните позиции, което би подкопало устойчивостта и в крайна сметка би наложило финансиране посредством непрекъснато увеличаване на данъците в бъдеще;

– да бъдат *целеви*, пряко към източника на икономическите проблеми (нарастваща безработица, дружества/домакинства, които срещат затруднения вследствие на кредити, и т.н. и в подкрепа на структурни реформи), тъй като това увеличава във възможно най-голяма степен стабилизиращия ефект на ограничените бюджетни ресурси;

– да бъдат *координирани*, така че положителният ефект да се умножи и да се осигури дългосрочна устойчивост на бюджета.

(2) То следва да съчетава инструменти, свързани с приходите, и такива, свързани с разходите.

Като цяло се смята, че публичните разходи по усмотрение на държавите-членки имат по-силен положителен ефект върху търсенето в краткосрочен план в сравнение с намаляването на данъците. Това е така, тъй като е възможно някои потребители да предпочетат да пестят, а не да харчат, освен ако намаляването на данъците не е ограничено във времето. Като се вземат предвид различните ситуации в държавите-членки, могат да бъдат обмислени следните мерки[2]:

– *Публичните разходи* оказват влияние върху търсенето в краткосрочен план. Мерките, които могат да бъдат въведени бързо и са насочени към най-засегнатите от икономическия застой домакинства, обикновено водят до почти директно увеличаване на потреблението. Такива са например временното увеличение на плащанията към домакинства на безработни или лица с нисък доход или временното удължаване на срока за получаване на помощ за безработица. Това може да се постигне и посредством съсредоточаване на публичните инвестиции в проекти, от които могат да се възползват малки и средни предприятия и които могат да подкрепят дългосрочни цели на публичната политика като подобряване на инфраструктурата или овладяване на изменението на климата;

[2] Общите препоръки и специфичните действия, свързани с изложените в настоящия документ приоритетни области, се подчиняват на правилата за вътрешния пазар и за конкуренцията, по-конкретно тези за държавната помощ.

– *Гаранциите и субсидиите при заеми за компенсиране на необичайно високите понастоящем рискови премии* могат да бъдат особено ефективни, когато кредитирането е общо взето ограничено. Те могат да помогнат за запълване на липсата на оборотен капитал в краткосрочен план, което понастоящем е проблем за много предприятия;

– *Добре проектирани финансови стимули*, включващи например стимули за енергийна ефикасност, за ускоряване на приспособяването на икономиките ни към дългосрочни предизвикателства като изменението на климата;

– *По-ниски данъци и социалноосигурителни вноски:* плащането на по-ниски социалноосигурителни вноски от работодателите може да се отрази положително на запазването и създаването на работни места, а по-ниските данъци върху доходите от трудова дейност могат да подкрепят покупателната способност особено на лицата с ниски доходи;

– Бързо може да бъде въведено *временно намаляване* на стандартната ставка на ДДС, което да даде силен фискален стимул на потреблението.

(3) То трябва да бъде осъществено в рамките на Пакта за стабилност и растеж

Бюджетната политика трябва да бъде водена в рамките на Пакта за стабилност и растеж, за да се осигури обща и надеждна рамка за политиката. Извършеното през 2005 г. преразглеждане на пакта дава възможност да се вземат по-добре под внимание циклично променящите се условия, като едновременно с това се укрепва фискалната дисциплина в средносрочен и дългосрочен план. Получената в резултат на това рамка е по-взискателна в благоприятни моменти и позволява по-голяма гъвкавост в трудни моменти. Извънредните обстоятелства, при които са налице едновременно финансова криза и рецесия, оправдават координирана бюджетна експанзия в ЕС. Това може да накара някои държави-членки да не спазят референтната стойност за дефицит в размер на 3 % от БВП. Държавите-членки, за които се смята, че имат прекомерен дефицит, трябва да предприемат корективни действия в рамките на период, който е съобразен с възстановяването на икономиката. Това съответства напълно на процедурите на Пакта за стабилност и растеж, които гарантират, че прекомерният дефицит се коригира своевременно, като така се постига дългосрочна устойчивост на бюджетните позиции.

Следователно Пактът за стабилност и растеж ще се прилага разумно, гарантирайки изготвянето на надеждни средносрочни стратегии за фискалната политика. До края на декември 2008 г. държавите-членки, които прилагат антициклични мерки, следва да представят актуализирана програма за стабилност или програма за сближаване. Актуализираният текст следва да описва мерките, които ще бъдат използвани, за да се постигне обрат във влошаващата се фискална ситуация и да се гарантира устойчивост в дългосрочен план. Комисията ще оцени мерките, предприети благодарение на бюджетния импулс, и програмите за стабилност и сближаване, основаващи се на актуализирани прогнози, и ще даде насоки относно целесъобразната позиция, като се опира на следните цели:

– гарантиране на обратимост на мерките, водещи до увеличаване на дефицита в краткосрочен план;

– усъвършенстване на изготвянето на бюджетната политика в средносрочен план посредством укрепване на националните бюджетни правила и рамки;

– гарантиране на дългосрочна устойчивост на публичните финанси, най-вече чрез реформи, които ограничават увеличаването на разходите, свързани със стареенето на населението.

(4) То следва да бъде придружено от структурни реформи, които стимулират търсенето и укрепват стабилността.

Въпреки че най-непосредствен ефект върху растежа и работните места в краткосрочен план ще окажат парични и фискални стимули, един всеобхватен план за възстановяване трябва да съдържа и амбициозна **програма за структурни реформи**, моделирана според нуждите на отделните държави-членки и предназначена да ги подготви да излязат от кризата по-силни. Отчасти това е така, тъй като някои структурни реформи могат да допринесат също за стимулиране на съвкупното търсене в краткосрочен план. Освен това, структурните реформи са необходими, за да бъдат отстранени някои от основните причини за днешната криза, както и за укрепване на способността на икономиката да се адаптира в името на бързото възстановяване.

Стабилната и гъвкава икономика смекчава отрицателния ефект от икономическа криза. Лисабонската стратегия вече укрепи устоите на европейската икономика. Ако бъдат целесъобразно моделирани, структурните реформи в рамките на Лисабонската стратегия могат да бъдат уместна политическа ответна мярка към кризата в краткосрочен план, тъй като укрепват стабилността и гъвкавостта на икономиката. Държавите-членки следва да обмислят следните мерки:

– *Подкрепа за покупателната способност на потребителите чрез усъвършенстване на функционирането на пазара:* политики, които усъвършенстват функционирането на ключови пазари, могат да помогнат за стабилизиране на търсенето, като намалят цените и по този начин подкрепят покупателната способност на домакинствата;

– *Решаване на непосредствени проблеми, свързани с конкурентоспособността:* в държавите-членки, в които има инфлация и които изпитват проблеми с конкурентоспособността, трябва спешно да се предприемат мерки, които създават по-пряка връзка между механизма за определяне на заплатите и развитието на продуктивността;

– *Подкрепа на заетостта и улесняване на преминаването от едно работно място на друго:* основното предизвикателство на пазара на труда днес е да се предотврати нерационалното разпределяне на работна ръка в индустрии, които са временно засегнати от краткосрочни смущения в търсенето. За постигането на тази цел от полза може да бъде сключването на договорености за по-гъвкаво работно време или разширяването на услугите на бюрата по труда;

– *Намаляване на регулаторната и административната тежест върху бизнеса.* Тези реформи ще помогнат за увеличаване на производителността и за укрепване на конкурентоспособността. Мерките, които могат да бъдат приложени бързо, включват непрекъсната работа за намаляване на времето, необходимо за започване на стопанска дейност.

2.3. Действия в четирите приоритетни области на Лисабонската стратегия

За да се постигне максимална полза и да се осъществят целите на плана за възстановяване по отношение на защитата на хората и да не се позволи на кризата да отклони вниманието от дългосрочните интереси на ЕС и от необходимостта Съюзът да инвестира в бъдещето си, следва да бъде установена тясна връзка между фискалния стимул и действията в четирите приоритетни области на Лисабонската стратегия (хора, бизнес, инфраструктура и енергия, научни изследвания и иновации), както е описано в настоящия раздел. За тази цел и като част от ежегодния си т.нар. „лисабонски пакет“ на 16 декември 2008 г. Комисията ще публикува отделен доклад за всяка държава-членка, който ще съдържа предложения за препоръки.

Едно умело съчетание на политики и фондове на ЕС може да подейства като катализатор за ключови инвестиции, които да приближат ЕС към постигането на устойчив просперитет в бъдеще. Също толкова важно е да се осигурят стабилни и предвидими рамкови условия за насърчаване на доверието, за улесняване на инвестициите и постигане на най-икономичните като разходи решения на общи проблеми. Някои от предложените в този раздел действия имат за цел да мобилизират финансирането от ЕС като директен принос към фискалния стимул и да помогнат на държавите-членки в прилагането на техните политики. Други действия имат за цел да подобрят рамковите условия за бъдещи инвестиции, да намалят административната тежест и да ускорят иновациите. Като цяло, действията образуват цялостен пакет: при работата по бюджетното им изражение следва да се вземат под внимание принципите, изложени в предходния раздел.

2.3.1. Защита на заетостта и насърчаване на предприемачеството

Основният приоритет трябва да бъде защитата на гражданите на Европа от най-лошите последици на финансовата криза. Гражданите на Европа са първите засегнати от кризата като трудещи се, домакинства или предприемачи. В работата си за овладяване на социалните последствия от финансовата криза, включително върху заетостта, държавите-членки трябва да търсят активното съдействие на социалните партньори.

а) Хора

Прилагането на политики за активна социална интеграция и на интегрирани политики за съчетаване на гъвкавост и сигурност, съсредоточаващи се върху мерки за стимулиране на трудовата активност, преквалификация и осъвременяване на уменията, е от основно значение за развитието на трудовата пригодност, за гарантиране на бързото реинтегриране на пазара на труда на съкратени работници и за предотвратяване на дългосрочната безработица. В този контекст адекватната социална закрила, която стимулира намирането на работа, като същевременно запазва покупателната способност, също ще бъде важна.

1. Стартиране на мащабна европейска инициатива в подкрепа на трудовата заетост

а) Комисията предлага да се опростят критериите за подпомагане по Европейския социален фонд (ЕСФ) и да се пристъпи към авансови плащания от самото начало на 2009 г., така че държавите-членки да имат по-рано достъп до сума с максимален размер от 1,8 млрд. EUR, за да:

– могат в рамките на стратегиите за съчетаване на гъвкавост и сигурност да **разширят бързо схемите за стимулиране на трудовата активност**, по-специално за нискоквалифицираните работници, като тези схеми включват индивидуални консултации, интензивна (пре)квалификация и осъвременяване на уменията на работници, обучения и стажове, субсидирана заетост, както и безвъзмездни средства за самонаетите лица и за стартиране на собствен бизнес;

– могат да внесат изменения в програмите си, така че **подкрепата да бъде съсредоточена върху най-уязвимите социални групи**, и при необходимост да изберат пълно финансиране от Общността за проекти през този период;

– подобрят мониторинга и **постигането на съответствие между изграждането и осъвременяването на уменията**, от една страна, и съществуващите и очакваните свободни работни места, от друга страна; това ще бъде осъществено в тясно сътрудничество със социалните партньори, държавните служби по заетостта и университетите;

Комисията предлага да извърши съвместно с държавите-членки ново програмиране на разходната част на ЕСФ, за да се гарантира изпълнението на непосредствените приоритети.

б) Комисията ще предложи също да се преразгледат правилата на **Европейския фонд за приспособяване към глобализацията**, така че той да може да се намесва по-бързо в ключови сектори, за да съфинансира обучения и назначаване на работа на съкратени работници или за да бъдат задържани на пазара на труда квалифицирани работници, които ще бъдат необходими, след като икономиката започне да се възстановява. Комисията ще преразгледа наличните бюджетни средства по фонда в светлината на прилагането на ревизираните правила.

2. Стимулиране на търсенето на работна ръка

– Държавите-членки следва да обмислят **намаляването на**

социалноосигурителните задължения на работодателите за по-ниските доходи с цел насърчаване на наемането на работа на нискоквалифицирани работници. Държавите-членки следва също така да обмислят въвеждането на новаторски решения (напр. чекове за услуги за поддържане на домакинството и грижи за деца, субсидии за временно наемане на лица от уязвими групи на населението), които вече са успешно въведени в някои части на Съюза;

– Съветът следва да приеме преди пролетното заседание на Европейския съвет през 2009 г. предложената директива, с която **по-ниските ставки на ДДС за трудоемките услуги** ще станат постоянни.

б) Предприятия

Достатъчният достъп до финансиране при приемливи условия е предпоставка за инвестиции, растеж и създаването на работни места от частния сектор. Държавите-членки трябва да използват средствата, с които разполагат, и да предоставят крупна финансова подкрепа за банковия сектор, за да гарантират, че банките ще възобновят обичайните си дейности по отпускането на заеми. За да подкрепят малкия бизнес и предприемачеството, ЕС и държавите-членки трябва спешно да предприемат стъпки за намаляване на административната тежест за малките и средните предприятия и за микропредприятията, най-вече като приемат по бързата процедура предложенията на Комисията. За тази цел европейският законодателен акт за малкия бизнес трябва да бъде приведен в действие възможно най-скоро.

Правилата на ЕС за държавната помощ предлагат на държавите-членки широк кръг от възможности за предоставяне на финансова подкрепа на дружества, региони и работещи/безработни лица и за насърчаване на търсенето. Същевременно тези правила осигуряват равнопоставеност, като гарантират, че държавната помощ се използва в подкрепа на цели на ЕС като научно-развойната дейност, иновациите, информационните и комуникационни технологии, транспорта и енергийната ефикасност, а не за неправомерно нарушаване на конкуренцията чрез облагодетелстване на определени дружества или сектори. При настоящите извънредни обстоятелства достъпът до финансиране е основна грижа за предприятията и Комисията ще изготви временни насоки, които да позволят да бъде оказвана държавна подкрепа за заеми (вж. по-долу).

3. **Увеличаване на достъпа до финансиране за предприятия**

– **ЕИБ подготви пакет от 30 млрд. EUR за заеми за МСП, което е с 10 млрд. EUR повече** в сравнение с обичайното кредитиране на ЕИБ в този сектор;

– Освен това, ЕИБ ще увеличи с 1 млрд. EUR годишно **отпускането на заеми за средните корпорации**, които са ключов сектор на икономиката на ЕС. Допълнителна сума от 1 млрд. EUR ще бъде отпусната от ЕИБ на ЕИФ за механизъм за мецанин финансиране;

– Комисията ще въведе **мерки за опростяване**, най-вече за да **ускори процедурите си за вземане на решения по държавни помощи**. Всяка държавна помощ трябва да се отпуска по хоризонтални схеми, допринасящи за постигането на целите от Лисабон, особено в сфери като научните изследвания, иновациите, обучението, опазването на околната среда и по-специално чистите

технологии, транспорта и енергийната ефикасност. Комисията **временно ще разреши на държавите-членки да улеснят достъпа до финансиране за дружества** чрез субсидиране на обезпечения и на заеми за инвестиции в продукти, отговарящи на по-високи изисквания от тези, залегнали в екологичните стандарти на ЕС[3].

4. Намаляване на административната тежест и насърчаване на предприемачеството

Надграждайки законодателния текст за малкия бизнес и с цел значително **намаляване на административната тежест върху бизнеса**, насърчаване на паричния поток и помощ за превръщането на повече хора в предприемачи, ЕС и държавите-членки трябва:

– да гарантират, че **бизнес може да бъде стартиран** навсякъде в ЕС в рамките на три дни без никакви разходи и че формалностите по наемането на първия служител могат да бъдат изпълнени на „едно гише“;

– да премахнат изискването **микропредприятията** да изготвят годишни отчети (очаква се икономиите за тези предприятия да бъдат 7 млрд. EUR годишно) и да ограничат изискванията за капитал за европейско частно дружество до едно евро;

– да ускорят приемането на предложението за статут на **европейското частно дружество**, така че от началото на 2009 г. текстът да улеснява трансграничните стопански дейности на МСП и да позволява на предприятията да работят съгласно единен набор от корпоративни правила в целия ЕС;

– да гарантират, че публичните органи **плащат фактурите** за доставки и услуги, включително на МСП, в срок от един месец, което ще облекчи затрудненията с ликвидни средства, и че приемат електронни фактури като еквивалентни на тези на хартия (това би могло да доведе до намаляване на разходите с 18 млрд. EUR); дължимите от публични структури закъснели плащания също трябва да бъдат уредени;

– да намалят със 75 % таксите за **регистриране и поддържане на патенти** и да съкратят наполовина разходите за запазена в ЕС търговска марка.

2.3.2 Продължаване на инвестициите в бъдеще

Свидетели сме на старта на мащабен структурен преход към икономика с ниски въглеродни емисии Това предоставя на ЕС възможност за създаването на нови предприятия, нови индустрии и милиони нови добре платени работни места. Всички

[3] Това ще бъде постигнато чрез увеличаване на прага за защитена зона (safe harbour threshold) за рисков капитал от сегашните 1,5 млн. EUR на 2,5 млн. EUR и като се позволи при определени условия и максимални размери а) да се отпуска помощ за гаранции за заеми за някои дружества, на които им е трудно да получат заеми; и б) да се отпуска помощ до 50 % (за МСП) и до 25 % (за големи дружества) от референтния размер за заеми за инвестиции в производството на продукти, които по-рано са съответствали или са надхвърляли нови стандарти на Общността, които увеличават равнището на опазване на околната среда и все още не са влезли в сила.

сектори трябва да участват: например съгласно неотдавнашното решение относно прегледа на състоянието на ОСП 3 млрд. EUR ще бъдат отделени за инвестиции, които не се отразяват на климата, в рамките на развитието на селските райони. В този случай краткосрочните действия могат да имат не само непосредствени, но и трайни ползи за Съюза. За ускоряване на инвестициите Комисията ще изясни нормативната рамка за партньорства между публичния и частния сектор, имащи за цел извършване на значими инфраструктурни инвестиции и инвестиции в научни изследвания, за да се улесни този смесен начин на финансиране.

в) Инфраструктура и енергетика

Начинът за оптимизиране на ползите и минимизиране на разходите е да се търсят целево възможности за повишаване на енергийната ефективност, например на сградите, на системите за осветление, охлаждане и отопление, както и на други технологии като автомобилостроенето и машиностроенето. В краткосрочен план може да се постигне съществен положителен ефект за домакинствата и фирмите.

Същевременно Европа трябва да увеличи инвестициите си в инфраструктурата, по-специално в екологично съобразните транспортни средства, които са част от трансевропейските мрежи (ТЕМ), във високоскоростни ИКТ мрежи, в енергийни връзки и паневропейска инфраструктура за научни изследвания. Ускоряването на инфраструктурното инвестиране не само ще смекчи удара върху строителния сектор, в който е налице рязко спадане на дейностите в повечето държави-членки, но и ще повиши потенциала на Европа за устойчиво развитие в по-дългосрочен план. Особено в енергийния сектор няколко приоритетни трансевропейски проекта ще помогнат за повишаване на енергийната сигурност на ЕС и за интегриране на повече държави-членки в европейската електроенергийна мрежа.

5. Увеличаване на инвестициите за модернизиране на инфраструктурата в Европа

– Поне през следващите две години в **бюджета на ЕС** най-вероятно няма да бъде изразходена цялата сума, заложена във финансовата рамка. По тази причина за 2009 г. и 2010 г. Комисията предлага да се мобилизират допълнително **5 млрд. EUR за проекти за трансевропейски енергийни връзки и за широколентова инфраструктура**. За тази цел Съветът и Парламентът трябва да се споразумеят за преразглеждане на финансовата рамка в границите на сегашния бюджет;

– С финансов пакет от над 347 млрд. EUR за периода 2007—2013 г. кохезионната политика предоставя значителна подкрепа за публичните инвестиции от страна на държавите-членки и на регионите. Въпреки това съществува опасност натискът върху националните бюджети да забави планираните инвестиции. За да се даде незабавен тласък на икономиката, **усвояването на структурните фондове трябва да бъде ускорено**. За тази цел:

  – Комисията ще предложи увеличение на своето предварително финансиране по програмите, така че 4,5 млрд. EUR да бъдат на разположение в началото на 2009 г.;

  – Държавите-членки следва да използват съществуващата гъвкавост, за да планират финансирането на проекти, като увеличат частта,

финансирана от Общността;

– Комисията ще предложи редица други мерки за подпомагане изпълнението на крупни инвестиционни проекти, за улесняване използването на фондове за финансов инженеринг, за опростяване на обработката на авансови плащания към бенефициери и за разширяване на възможностите за допустими разходи въз основа на фиксирана сума за всички фондове.

Комисията подчертава необходимостта от бързо приемане на тези предложения.

– До края на март 2009 г. Комисията ще отправи покана за предложения за сумата от 500 млн. EUR за **трансевропейски транспортни проекти (TEN-T)**, в резултат на което преди края на 2009 г. следва да започне строителство. По този начин ще се използват налични средства, които иначе ще бъдат преразпределени вследствие на междинния преглед на многогодишната програма TEN-T през 2010 г.;

– Успоредно с това **ЕИБ ще увеличи значително своето финансиране** във връзка с изменението на климата, енергийната сигурност и инфраструктурните инвестиции в размер до 6 млрд. EUR на година, като същевременно, за да се стимулира по-голямото участие на частния сектор, ще ускори прилагането на двата иновативни финансови инструмента, разработени съвместно с Комисията, а именно Финансовия инструмент за поделяне на риска в подкрепа на НИРД и Инструмента за обезпечение на заеми за проекти по TEN-T;

– **ЕБВР ще удвои усилията си, посветени на енергийната ефективност, овладяване на изменението на климата и финансирането на общините и другите инфраструктурни служби**. С мобилизирането на финансиране от частния сектор това би могло да доведе до инвестиции в размер на 5 млрд. EUR.

6. Повишаване на енергийната ефективност в сградите

Държавите-членки и институциите на ЕС трябва заедно да предприемат спешни мерки за повишаване на енергийната ефективност на жилищния фонд и обществените сгради и да насърчават бързото внедряване на екологични продукти:

– Държавите-членки трябва да определят амбициозни цели, за да се гарантира, че обществените сгради и частните и социалните жилища отговарят на най-високите европейски стандарти за **енергийна ефективност**, като редовно бъдат подлагани на енергийно сертифициране. За постигане на националните си цели държавите-членки следва да обмислят намаление на данъка върху недвижимото имущество за енергийно ефективните сгради. Комисията неотдавна представи предложения[4] за съществени подобрения в енергийната ефективност на сградите и призовава Съвета и Парламента приоритетно да ги приемат;

– Освен това държавите-членки трябва да **реорганизират своите оперативни програми за структурните фондове**, за да предоставят по-голям дял на инвестициите в енергийна ефективност, включително на инвестициите за

[4] COM(2008) 755, 13.11.2008 г.

финансиране на социални жилища. За да разшири възможностите, Комисията предлага изменение на регламентите за структурните фондове, което ще подпомогне тази промяна, и подчертава необходимостта от бързо приемане на измененията;

– Комисията ще си сътрудничи с ЕИБ и редица национални банки за развитие за създаването на **фонд „2020“, посветен на енергията, изменението на климата и инфраструктурата**, с който ще финансират проекти с изцяло или почти изцяло собствен капитал;

– Комисията приканва държавите-членки и предприятията спешно да разработят **иновативни модели за финансиране**, например ремонтите да се финансират чрез изплащане на спестените в продължение на няколко години средства от икономия на енергия.

7. Насърчаване на бързото внедряване на екологични продукти

– Комисията ще предложи **намаляване на ставките на ДДС за екологични стоки и услуги, предназначени по-специално за подобряване на енергийната ефективност в сградите**. Тя насърчава държавите-членки да осигурят други стимули за потребителите за повишаване на търсенето на екологично съобразни продукти;

– В допълнение, държавите-членки трябва бързо да **изпълнят екологичните изисквания** към външни електрозахранващи устройства, електропотребление в режим на готовност и в изключен режим, декодери и флуоресцентни лампи;

– Комисията спешно ще изготви мерки за **други продукти с много висок потенциал за икономия на енергия** като телевизори, жилищни осветителни тела, хладилници и фризери, перални, бойлери и климатици.

г) Научни изследвания и иновации

Поради финансовата криза и последвалото свиване както на публичните, така и на частните финансови ресурси, някои оператори могат прибягнат към забавяне или съществено съкращаване на планираните инвестиции в НИРД и образование, както това се случи в миналото, когато Европа бе засегната от икономически срив. Опитът показа, че тези решения доведоха до големи загуби на капитал и знания с много негативно отражение върху перспективите за растеж и заетост в Европа в средносрочен и дългосрочен план. Въпреки това имаше страни както в Европа, така и извън нея, които бяха достатъчно далновидни, за да увеличат разходите за НИРД и образование по време на трудната икономическа обстановка, с което положиха основата на силните си позиции в иновациите.

8. Увеличаване на инвестициите в НИРД, иновации и образование

Държавите-членки и частният сектор трябва да увеличат планираните инвестиции в образование и НИРД (в съответствие със своите **национални цели за НИРД**), за да стимулират растежа и производителността. Те трябва също да помислят за начини за **увеличаване на частните инвестиции в НИРД**, например чрез предоставяне на фискални стимули, безвъзмездни средства и/или субсидии. Държавите-членки

трябва да поддържат инвестициите за повишаване на качеството на образованието.

9. Разработване на чисти технологии за автомобилите и строителството

В **подкрепа на иновациите в производството, по-специално в строителството и автомобилостроенето**, които напоследък страдат от спад в търсенето поради кризата и които освен това се сблъскват със сериозни предизвикателства в прехода към „зелена“ икономика, Комисията предлага да се положи начало на **3 значими партньорства между публичния и частния сектор**:

– **В автомобилостроенето — „Европейска инициатива за „зелени“ автомобили“**, която включва изследвания на широка гама технологии и инфраструктура за интелигентна енергия, необходими за постигане на пробив в използването на възобновяеми и незамърсяващи енергийни източници, безопасността на движението и намаляването на задръстванията. Партньорството ще се финансира от Общността, ЕИБ, фирмите и държавите-членки с комбиниран пакет от най-малко 5 млрд. EUR. В този контекст ЕИБ ще предостави заеми, основани на разходите, на автомобилни производители и доставчици за финансирането на иновации, по-специално на технологии за повишаване на безопасността и екологичните показатели на автомобилите, напр. електрически превозни средства. В инициативата следва да бъдат включени и мерки във връзка с търсенето, като намаляване на регистрационната такса и пътния данък за автомобилите с по-ниски емисии в държавите-членки, както и полагане на усилия за изхвърляне на старите автомобили. Освен това, Комисията ще подкрепи изграждането на мрежа за обществени поръчки от регионални и местни органи, която да обедини търсенето на чисти автобуси и други превозни средства и да ускори изпълнението на инициатива CARS21;

– **В сектора на строителството – инициатива „Европейски енергийно ефективни сгради“** за насърчаване на зелените технологии и разработването на енергийно ефективни системи и материали в новите и реновираните сгради с оглед чувствително намаляване на енергийното им потребление и емисиите на въглероден диоксид[5]. Инициативата трябва да съдържа важен компонент в областта на регулирането и стандартизацията и да включва мрежа за обществени поръчки от регионални и местни органи. Очакваният пакет за това партньорство е 1 млрд. EUR. Инициативата ще бъде подкрепена от конкретни действия, предложени в рамките на действие 5 и действие 6 за инфраструктура и енергийна ефективност;

– **За увеличаването на използването на технологии в производството – инициатива „Фабрики на бъдещето“:** Целта е да се помогне на производителите от различни сектори в ЕС, и по-специално МСП, да се адаптират към изискванията на глобалната конкуренция, като се повиши технологичната база на производството в ЕС чрез разработване и интегриране на съответните технологии на бъдещето, като инженерни технологии за адаптиращи се машини и промишлени процеси, ИКТ и усъвършенствани материали. Очакваният пакет за това действие е 1,2 млрд. EUR.

10. Високоскоростен интернет за всички

[5] В момента 40 % от енергийното потребление се пада на сградите.

Високоскоростните интернет връзки насърчават бързото разпространение на технологиите, което от своя страна създава търсене на иновативни стоки и услуги. Изграждането на модерна инфраструктура в Европа е също толкова важно, колкото е било изграждането на железници през XIX век. С цел насърчаване на водещата роля на Европа в стационарните и мобилните комуникации и ускоряване развитието на услуги с висока добавена стойност, Комисията и държавите-членки следва да работят съвместно със заинтересованите страни за разработването на **стратегия за широколентов достъп** за ускоряване на модернизацията и разширяването на мрежите. Стратегията ще бъде подпомогната от публични средства, за да се осигури широколентов достъп в райони със слабо предлагане на услуги и райони с високи разходи, където пазарът не е в състояние да предложи такъв достъп. Целта е да се достигне 100 % покритие с високоскоростен интернет до 2010 г. Освен това, с оглед модернизиране на съществуващите мрежи държавите-членки трябва да насърчават конкурентните инвестиции в мрежи с оптичен кабел и да подкрепят предложенията на Комисията за освобождаване на честоти за безжичен широколентов интернет. С помощта на средствата, посочени по-горе в действие 5, през 2009—2010 г. Комисията ще отпусне допълнително 1 млрд. EUR за тези инвестиции в мрежи.

3. НАМИРАНЕ НА ГЛОБАЛНИ РЕШЕНИЯ

Предизвикателствата, пред които е изправен ЕС в момента, са част от глобалните макроикономически трудности, посочени по време на неотдавнашната среща на върха във Вашингтон, посветена на финансовите пазари и световната икономика. Настоящият европейски план за икономическо възстановяване ще бъде част от приноса на ЕС за по-тясно международно сътрудничество в областта на макроикономиката, включително с нововъзникващите икономики, насочено към възобновяване на растежа, предотвратяване на разпространението на негативните ефекти и подкрепа за развиващите се страни. През последните десетилетия ЕС извлече значителни ползи от увеличените трансгранични потоци на капитали и стоки с развитите страни, както и все повече с нововъзникващите икономики. Финансовата криза показа единствено колко взаимозависим е станал светът. Мащабът и скоростта, с която загубата на доверие в една част на света веднага се отрази на финансовите пазари и се разпространи в реалната икономика по целия свят, действително е основание за тревога. В съвременния свят всеки шок върху един от значимите за системата финансови пазари представлява глобален проблем и трябва да се разглежда по подходящия начин. Всеки координиран отговор на икономическия спад от страна на ЕС трябва да включва по-голяма ангажираност с нашите международни партньори и с международни организации, съвместна работа за преодоляване на предизвикателствата у нас и в чужбина, включително в развиващите се страни, които ще бъдат сред най-тежко засегнатите.

Запазване на световната търговия

Възстановяването на Европа зависи от способността на нашите предприятия да използват в най-голяма степен възможностите, които предлагат световните пазари. Възобновяването на стабилния растеж в Европа ще се обуславя и от нейния капацитет за износ. Запазването на търговските връзки и възможностите за инвестиции е също така най-добрият начин за ограничаване на глобалното въздействие на кризата, тъй

като глобалното възстановяване ще зависи най-вече от устойчивите икономически резултати на нововъзникващите и развиващите се икономики.

Затова трябва да продължим да стоим зад ангажимента за отворени пазари в световен мащаб, като запазим своите пазари възможно най-отворени и като настояваме пред третите страни да направят същото, по-специално чрез гарантиране спазването на правилата на СТО. За постигането на тази цел Европа трябва да поднови действията си за:

– бързо постигане на съгласие за **световна търговска спогодба** в рамките на кръга от преговори на СТО от Доха. След подновяването на ангажимента на 15 ноември по време на срещата на върха във Вашингтон, Комисията незабавно активизира усилия заедно с основните партньори от СТО за постигане на съгласие относно условията на споразумението до края на годината**.** Успехът на кръга от преговори ще изпрати в краткосрочен план силно послание на доверие в новия световен икономически ред. С времето това ще донесе ползи за потребителите и фирмите по целия свят под формата на по-ниски цени, намаляване на съществуващите високи мита на ключови партньорски пазари;

– запазване на подкрепата за икономическото и социалното консолидиране на страните кандидатки и **Западните Балкани** във взаимен интерес на ЕС и региона. За тази цел Комисията ще определи „Пакет в отговор на кризата“ в размер на 120 млн. EUR, чрез който ще бъдат отпуснати заеми в размер на 500 млн. EUR от международни финансови институции;

– **създаване на мрежа от задълбочени и всеобхватни споразумения за свободна търговия** със съседните страни като стъпка към по-интегриран регионален пазар. Действайки чрез своята политика за добросъседство, ЕС може да използва като основа Съюза за Средиземноморието и плановете за ново Източно партньорство;

– увеличаване на усилията за сключване на нови амбициозни **споразумения за свободна търговия** с други търговски партньори;

– изграждане на тесни работни отношения с новата администрация на САЩ, включително чрез **Трансатлантическия икономически съвет**. Може да се потърси по-ефективно регулаторно сътрудничество и с други ключови индустриализирани страни като Канада и Япония;

– продължаване на **диалога с основните двустранни партньори** като Китай, Индия, Бразилия и Русия и включване в този диалог на въпроси като обществените поръчки, конкуренцията и интелектуалната собственост.

Борба с изменението на климата

Кризата възникна в навечерието на мащабен структурен преход към икономика с ниски въглеродни емисии. Целта за борба с изменението на климата може да се съчетае със значителни нови икономически възможности за разработване на нови технологии, създаване на работни места и подобряване на сигурността на енергийните доставки.

Ако в рамките на Европейския съвет през декември и с Европейския парламент бъде постигнато съгласие относно вътрешната стратегия на ЕС за изменението на климата, това ще укрепи водещата роля, която ЕС трябва да се стреми да изпълнява в

сключването на амбициозно международно споразумение относно изменението на климата по време на конференцията на Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата (РКООНИК) в Копенхаген в края на 2009 г.

Подкрепа за развиващите се страни

Сегашната криза допълнително ще засили съществуващия натиск върху развиващите се страни, които често са в най-неблагоприятната позиция да се справят с него. Затова е още по-важно ЕС и други участници да спазят своите ангажименти за постигане на Целите на хилядолетието за развитие (ЦХР). Може да е необходимо развитите страни и региони, като тези от ЕС, да използват нови, гъвкави и иновативни инструменти, за да помогнат на развиващите се страни да преодолеят бързото въздействие на кризата, като неотдавнашния инструмент на ЕС за хранителна помощ.

Продължаването на подкрепата за нововъзникващите и развиващите се икономики по пътя към устойчив растеж е особено важно преди Международната конференция за финансиране на развитието, която ще се проведе в Доха от 29 ноември до 2 декември. На тази среща ЕС, който през 2007 г. отново бе най-големият дарител на световна помощ за развитие (СПР), ще потвърди своя ангажимент да постигне целевите нива на тази помощ от 0,56 % от БНП до 2010 г. и 0,7 % до 2015 г. ЕС ще прикани и други дарители да продължат да работят за постигане на тези цели.

Подкрепата за устойчивото развитие чрез постигане на целите на СПР и ЦХР, но и чрез преодоляване на общите предизвикателства пред управлението, е още по-важна в период на икономическа криза. Споделянето на ползите от устойчивия растеж, преодоляването на проблемите, свързани с изменението на климата, енергията, сигурността на хранителните доставки, както и доброто управление, са взаимосвързани предизвикателства, по отношение на които важна роля имат международните финансови институции и други международни структури.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Очевидно е, че през следващите месеци ЕС ще премине през труден период, тъй като последиците от световния и европейския икономически спад упражняват натиск върху работните места и търсенето. Но заедно държавите-членки и европейските институции могат да предприемат мерки за възстановяване на доверието на потребителите и фирмите, за възобновяване на кредитирането и стимулиране на инвестициите в нашите икономики, за създаване на работни места и подпомагане на безработните в намирането на нова работа. **Европейският план за икономическо възстановяване**, изложен в настоящото съобщение, има за цел да създаде основа за бързо постигане на съгласие между държавите-членки за активизиране на икономиката на Европа.

Европейската комисия призовава Европейския парламент да даде пълната си подкрепа за настоящия Европейски план за икономическо възстановяване.

Тя приканва държавните и правителствените ръководители по време на своята среща на 11 и 12 декември 2008 г.:

(1) да подкрепят настоящия Европейски план за икономическо възстановяване;

(2) да поискат от Европейската комисия и Съвета да работят заедно, за да се гарантира, че комбинираните национални мерки и мерки на равнище ЕС ще достигнат най-малко 1,5 % от БВП;

(3) да гарантират, че актуализираните програми за стабилност и сближаване, включващи националните стимулиращи мерки, се оценяват в съответствие с процедурите, посочени в Пакта за стабилност и растеж, като едновременно с това се използва гъвкавостта, която той осигурява;

(4) да подкрепят десетте действия, посочени в Европейския план за икономическо възстановяване; да настояват Съветът и Парламентът да ускорят всяка законодателна дейност, необходима за прилагането на тези мерки;

(5) да се споразумеят, въз основа на документ на Комисията преди Европейския съвет през пролетта на 2009 г. за оценка на постигнатия напредък в изпълнението на плана, да установят допълнителни мерки на равнище ЕС и държави-членки, необходими за стимулиране на възстановяването;

(6) да продължат да работят в тясно сътрудничество с международните партньори за прилагането на глобални решения с цел укрепване на глобалното управление и за насърчаване на икономическото възстановяване.